

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

РІК XLVIII Ч. 244. Джерзі Ситі, Н. Дж., п'ятниця, 18-го жовтня 1940.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

No. 244. Jersey City, N. J., Friday, October 18, 1940.

VOL. XLVIII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода”: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

FIVE CENTS ELSEWHERE

ВИЛКІ ТАВРУЄ МОДЕРНЕ НЕВІЛЬНИЦТВО

СИНСІНАТІ.— Республіканський кандидат Вендел Вилкі в своїй черговій політичній промові сказав, що коли його виберуть президентом він буде помагати тим, що не мають праці, але водночас буде старатись їм знайти працю. Ціль його адміністрації буде дати всім працюючим американським громадянам нагоду чесного і достаточного заробітку. Бо теперішня демократична адміністрація, говорив він, потворила сталі інституції підмоги безробітним. Тим безробітним вона дає невистарчальну для американського громадянина піддержку, і водночас за суджує його на сталу бездіяльність. У той спосіб вона витворює нову невольничу класу, яку заздалегідь відсуває з одного боку від участі в національній продукції, а з другого і від повної участі в одержуванні приходів з національного майна. Тих модерних невольників треба конче визволити, казав Вилкі. Він критикував заряди Доблю Пі Ей і казав, що робота виконана Доблю Пі Ей коштує податковців п'ять разів більше, ніж робота виконана приватними фірмами.

ВЕЛЕС ЗНОВ ГОВОРІТЬ З СОВЕТСЬКИМ АМБАСАДОРОМ.

ВАШИНГТОН.— Сомнер Велес, підсекретар стейту, знов мав односторонню розмову з советським амбасадором Уманським у цілі поліпшення відносин між Советами і Америкою. Ці розмови, які мають на приятельській основі поставити відносини між двома країнами тривають вже два місяці. Сомнер Велес мав довшу розмову також з французьким амбасадором Генрі Гейом.

УВАЖАЮТЬ ЛИНДБЕРГА ЗА ШКІДНИКА.

НЮ ЙОРК. Полк. Луїз Джансон, бувший підсекретар війни, сказав, що Линдберг своїми радіовими промовами робить американській нації шкоду. Бо він старається викликати недовіру до американських державних провідників, підсуваючи думку, наче ті провідники хотіли без потреби штовхнути Америку до війни. Він також сказав, що представляє Америку як дуже слабу мілітарно країну і вкінці тим, що старається ласкавим способом удобрухати диктаторів. Подібну критику висказав головний прокуратор Джексон, кажучи, що Линдберг виступає за своїми промовами якраз в рішальні хвили, як ось тепер на передодні військової реєстрації.

ДЮІ ПРО „НОВИЙ РОЗДІЛ”.

САГІНО (Мішіген).— Ньйорський прокуратор Томас Дюї, в своїй виборчій промові виголошений в користь Вилкого, сказав, що політика нового розділу йде просто до тоталізму. Це не Демократична Партія вибрала Рузвелта на кандидата, тільки він сам себе вибрав, казав Дюї. Також не вибрала Партія його заступника, Валаса, тільки назначив його Рузвелт. А це все чисте диктаторство, казав Дюї.

ФЛИН ЗАКИДАЄ ДИКТАТОРСТВО ПРЕСІ.

НЮ ЙОРК.— Джан Флін, голова демократичного національного комітету, заявив, що ньюйорська преса, зокрема „Н. Й. Таймс” і „Н. Й. Гебалд Трибюн” в диктаторський спосіб поступають за своїми журналістами та з новинками, що відносяться до політичного життя „Н. Й. Гералд Трибюн”, говорив Флін, здувши коломну Дороті Тампсон за те, що вона вискалась за Рузвелта. А „Н. Й. Таймс”, казав далі Флін, на першій сторінці помістив новинку про „смарування” Вилкого з боку демократів, зате в середині, в невиднім місці помістив новинку про подібне „смарування” Рузвелта з боку республіканців. У звязку з тим обі газети видали свої заяви. Таймс говорить, що демократи „смарували” Вилкого по імені і виразно, зате республіканці не згадували по імені Рузвелта. Тому перша новинка пішла на першу сторінку, а друга, як менше цікава, пішла в середину. Зновуж Трибюн заявила, що спинила коломну Дороті Тампсон тому, бо вона писала, що європейські диктатори волять вибір Вилкого. А поглядів диктаторів не мішати до внутрішніх американських справ.

УКРАЇНЦЕВИ РОЗБИЛИ БИЗНЕС.

БИНГЕМПТОН (Ню Джерзі).— Невідомі справники підложили бомбу під ресторан місцевого українського бизнесмена Михайла Гуляка. Вибух знищив цілковито фронт і накоїв чимало шкоди. Гулякові вже віддавна погрожували його конкуренти, що висадять в повітря його бизнес, коли він буде далі продавати пиво по п'ять центів, в той час коли інші ресторани продають по десять. Гуляк не боявся погроз і заявив, що далі буде держатись при своїм. Жертв у людях не було. Вибухом лиш перелякалися його дружина і донька. Поліція перевертає в тій справі слідство.

ВІЙСЬКОВА РЕЄСТРАЦІЯ ПЕРЕЙШЛА НАЙСПОКІЙНІШЕ

Реєстрація всіх чоловіків у віці від 21 до 36 перейшла по всіх Злучених Державах в найкращому порядку. Реєстранти йшли до спису охотно, не нарікаючи та не роблячи ніяких галабурд. Але остаточні обчислення вказують, що записалось менше, ніж сподівались. Всіх реєстрантів записалось 14 мільонів. В Ню Йорку записався один мільон. Серед реєстрантів були багаті в фраках, були бідні в робітничих одягах, були люди з великим освітанням, а були такі, що не вміли підписатись; були родовиті американці, були чужинці з усіх країв світу. Багато з них не вміли по англійськи, тому треба було їх випитувати через перекладачів.

А тепер реєстранти чекатимуть на покликання до війська. Деякі з них дістануть покликання не скорше, як за десять днів. Бо найкорше за десять днів заче працювати в Вашингтоні льотерія, яка витягатиме число, хто має йти до армії зараз, а хто за чотири місяці і хто ще пізніше. Бо з тих 14 мільонів потрібно негайно лиш не цілий мільон. Поборові комісії будуть точно розглядати всі інформації, одержані при реєстрації, щоб порішити кого відразу покликати, себто хто не має на удержанні ніякої родини та не займає такої посади в цивільній житті, яку важко булоб заступити кимсь іншим. Робітники, які виказались, що заняті корисною і фаховою працею в фабриках зброї, також дістануть окремі згляди.

Президент Рузвелт у день реєстрації виголосив через радіо промову до реєстрантів і в тій промові сказав, що військову примусову службу накинута Америці обставини, а саме і ті чужі краї які погрожують Америці. Він говорив, що в руках молодих поколінь лежить далша доля свободолобного американського життя, бо від них залежить, чи вони зуміють її боронити.

СОЦІАЛІСТ НОРМАН ТОМАС ПРОТИ РЕЄСТРАЦІЇ

Провідник американських соціалістів і соціалістичний кандидат на президента Америки, Норман Томас, виголосив до студентів університету Індіани промову, в якій сказав, що впровадження примусової військової служби в Америці рівняється впровадженню найголовнішої фашистської засади до американського життя. Він говорив, що цю примусову службу в ім'я демократії треба найзавзятіше поборювати.

ГОЛ ПРО ЗАГРАНИЧНУ ПОЛІТИКУ

ВАШИНГТОН.— Секретар стейту Кордел Гол згодився виголосити вичерпну промову 26 жовтня п. р. про американську заграничну політику. В тій промові він дасть відповідь на ріжні закиди, пороблені Республіканською Партією.

ДАРЕМНІ НАМАГАННЯ ЗЛОМИТИ БРИТІЙСКУ СИЛУ

До такого заключення прийшли американські кореспонденти, приглядаючись тому, як реагують мешканці Лондону на німецькі бомбардування, що тривали повних 24 годин.

ЕВАКУАЦІЯ ПРИМУСОВО

Бритійська столиця має багато такого елемента, що не має спеціального заняття і міг би легко жити деінде. Влада звивала таких людей, щоб опустити добровільно місто й перенеслись до інших місцевостей. Та, видно, що це багато не помагало. Ось і тому влада приступила незабаром до примусової евакуації тих осіб, що не мусять жити в місті. Таким чином хоче вона облегчити життя тим, що мусять оставати. Іде тут в першу чергу про охорону життя тих останніх.

МРАКА ПОМАГАЄ

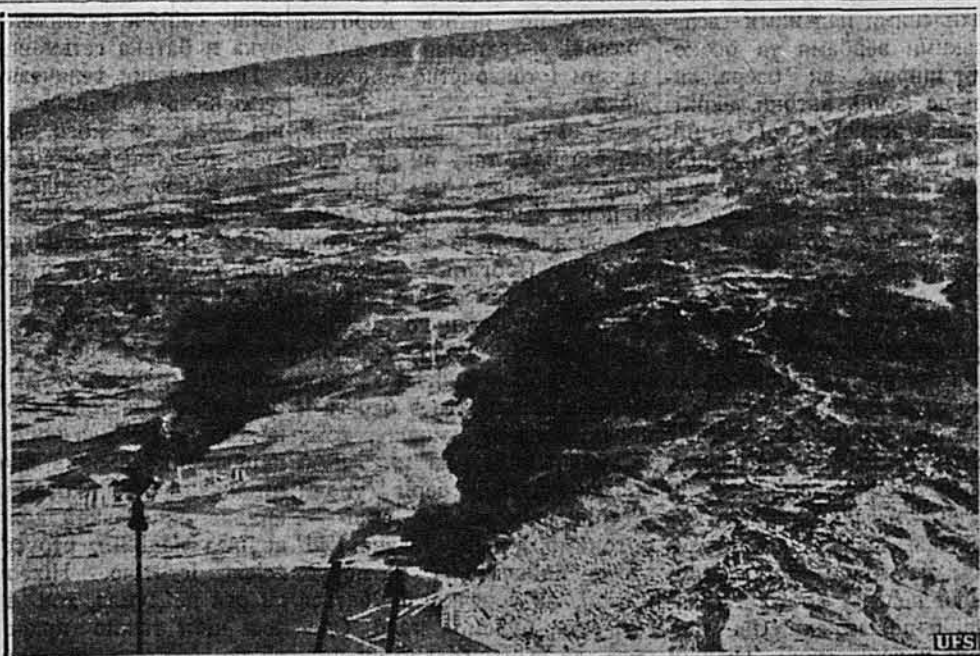
Німці були змушені перервати свої атаки на Лондон зараз по тім, як бомбардували бритійську столицю цілу добу. Причиною була густа мрака, що повисла над Лондоном і цілковито його закрила.

ДУМАЮТЬ УЖЕ ТЕПЕР ПРО ВЕСНУ

Назагал бритійці переконані, що цієї осені не буде німецького нападу на Англію, але може це статись на весну, а вона теж недалеко... Ось тому бритійські летуни далі бомбардують ті пристані, де нагромаджені німецькі кораблі, якими будуть німці евантуально послугуватись, коли захочуть пробувати переплисти Англійський канал. Між іншим, як подає бритійський воєнний комунікат, знищено французьку пристань Дункірк в подібний спосіб, як знищено кілька днів тому Шербург. У тому нищенню помагало тепер бритійським летунам ще й бритійська фльота, що знищила 5 німецьких кораблів з німецького конвою.

НАРАДИ „ПОЧВІРНОГО СОЮЗУ”

ТОКІО.— Таке заповідає японська преса. Каже, що ті наради відбудуться незабаром і то в Москві. А участь возьмуть такі заприязнені держави: СССР, Німеччина, Італія й Японія. Для Японії найважливіше тепер те, щоб вона стала економічно цілковито незалежною. А це буде тоді, коли Східня Азія стане „економічною цілістю”.

СВІТЛИНА МІСТА ГАЙФИ В ПАЛЕСТИНИ по збомбардуванні його італійськими летунами. Стрілки показують місця, де впали бомби.

СОВЕТИ БУЛИ ПРО ВСЕ ПОВІДОМЛЕНІ, КАЖУТЬ В БЕРЛІНІ

БЕРЛІН.— З того, що подано до відома з боку німецьких урядових кол, виходить, що советська пресоа агенція Тас написала неправду, коли подала, що советський уряд не знав нічого про те, що Німеччина висилає армію до Румунії. Наїсти твердять, що нема ніякого сумніву щодо того, що Совети були про все повідомлені, на що натякнено вже навіть в німецькій урядовій комунікаті з 12. жовтня. Росія, кажуть наїсти, належить до групи тих держав, з якими Німеччина живе в приязні. І вже з того боку вона мусить бути повідомлювана автоматично про того роду події. Далі сказано ще таке, що під теперішню хвилю є між Німеччиною і Росією такі приязні стосунки, що тепер булоб далеко легше заключити договір про ненапад ніж минулого року.

НІМЕЦЬКІ СУБМАРИНИ НА ЧОРНЕ МОРЕ.

БУКАРЕШТ.— Стверджують, що Німеччина дала висилає ріжні частини, з яких потім складаються субмарини. І то висилає їх на великі розміри. Усе те призначено для морських баз на Чорному морі. Її бази мають бути в італійських руках.

ЗБІЛЬШАЮТЬ НІМЕЦЬКІ СИЛИ В РУМУНІЇ.

БУКАРЕШТ.— Німецьке військо далі напливає до Румунії. Для його перевози і розміщення треба багато поїздів. Це було і причиною, чому здержано правильний рух на залізницях, обмежуючи його тим, що забрано 60 поїздів для перевози війська.

ДАЛІ ПРОТИ ЖИДІВ.

БУКАРЕШТ.— Чим більше прибуває німецького війська до Румунії, тим гостріші з'являються зарядження, звернені проти жидів.

СОВЕТИ ПРО „ОБОРОННІ ФОРТИКАЦІЇ”.

БУКАРЕШТ.— Військові кола признали, що Совети взяли за будову „оборонних фортифікацій” вздовж румунсько-советської границі. Зате заперечують, будьто би Росія згромадила над тою границею аж 12 дивізій війська. Советське посольство твердить, що це тільки скріплено пограничну сторожу.

НІМЦІ В АЛЬБАНІЇ.

БІЛГОРОД.— Далі курсують нествердженні поголоски, що до Альбанії ввійшли німецькі війська. Та кажуть, що коли в тому є якась правда, то це певно відноситься до німецьких технічних частин, які є в італійській армії.

НІМЕЧЧИНА І ЮГОСЛАВІЯ.

БІЛГОРОД.— По трьох тижнях переговорів приходить до заключення торговельного договору між Німеччиною і Югославією. Піднесено ціну німецької марки в порівнянні з югославським динаром.

НАТИСКАЮТЬ НА БОЛГАРІЮ.

РИМ.— З Болгарії повідомляють, що Німеччина настає на короля Бориса, щоб прийшов до влади уряд, що був би більш прихильний наїстам. У тій цілі мав прибути до Болгарії д-р Бернард Руст, німецький міністер освіти.

КАЖУТЬ, ЩО МАЮТЬ ПОВНО ГАЗОЛІНИ.

БЕРЛІН.— Військові запевняють, що Німеччина має тепер на один мільон більше газоліни ніж її мала, як зачинала війну. А тепер буде її ще більше, бо будуть краще використані румунські нафтові джерела.

ЧИ НЕ ЧЕРГА НА ЮГОСЛАВІЮ?

БІЛГОРОД.— В Югославії серіозно ломлять ссобі голову над тим, яка буде далша німецька політика на Балканах. Кажуть, що колиб Німеччина хотіла ділити Югославію, то це цілком певно не обійдеться без страшного кровопролиття. Тільки питання, чи і в такому разі Югославія видержать евантуальний спільний наступ Італії, Німеччини, Мадярщини і Болгарії.

ВИЯСНЯЮТЬ СОБІ „ПСИХОПАТЕЮ”.

БЕРЛІН.— Наїсти почуваються до обовязку вияснити німцям, як це треба розуміти, що англійці не піддаються, хоч приходиться їм бути свідками цілковитої руїни, причиненої безнастанним німецьким бомбардуванням. Отже пишуть, що це можливо тільки тому, що англійці відчують „психопатичну приемність в руїні”, в тому, що коли вони нинуть, то гине й неприятель, що коли вони над пропастью, то в ту пропасть падає і неприятель.

В ЄГИПТІ САМІ НАЙКРАЩІ ВОЯКИ.

КАІРО.— До такого переконання приходить американський кореспондент, що перебуває в африканській пустині разом з бритійськими військовими частинами. Тому і не дивується, що італійське командування таке осторожне й далі не посувається. Він теж переконаний, що бритійська армія в Єгипті непобідима, бо має не тільки знаменитих воївків, але теж і таких, що знаменито ознайомлені з пустинею, а це там найважливіше.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед
новим числом, в котрім оголошується хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

В Канаді належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. "Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016.
4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПО МОСКОВСЬКИХ НАГНІТКАХ

Останні вісті з східної Європи показують, що німецько-московський союз тріскає у швах. Від коли проголошено це Гітлерівсько-Сталінське братерство, воно ще ніколи не було встановлене на таку пробу. Дивлячися на нього світ питається: що буде далі?

Сталінівсько-Гітлерівське братерство, як звичайно, мало спиратися на спільності інтересів. До якогось часу нібито й видно було цю спільність. Забрала Німеччина корінні частини Польщі, забрала Росія собі те, що не було корінно польське, забрала Німеччина під свою контролю західні береги Балтики, забрала Росія краї на східному березі того моря. Казала Німеччина Мадярщині забрати західні краї Румунії, а Росія собі забрала північні й східні окраїни. Здавалося, що спілка йде так гладко, що вона може йти так далі в безконечне.

Однак від якогось часу між спільниками виривають непорозуміння. За умовинами нацистсько-советського пакту Німеччина мала радитися з Росією про кожну намірену територіальну зміну. Та Німеччина видимо, своїм звичаєм, цієї постанови не виконувала. Ділила Семигород, ділила з Італією в Відні, але на паювання Росії не кликала. Встановляла заряд ріки Дунаю, доходячи цим способом до самих меж Росії на дунайській дельті, але Росії на наради запрошення знову не вислала. Захопила нарешті Німеччина під свою контролю нафтові терени в Румунії, висилаючи в чужу державу свої війська, але про це Берлін Кремлі не повідомляв.

Допала отже Німеччина по московських столах досить грубо, дарма що стопи московського медведя мають чутливі нагнітки. Нарешті починається медведєві терпець рвати: коли Німеччина пустила через чужинську пресу, що стоїть під її впливом, вістку, що вона повідомила наперед Росію про кожний свій рух, советська Росія через свою новинарську агенцію, себто урядово, цю вістку заперечила як неправду. Такий відкритий афронт одної держави другій, та ще до того союзній, є звичайно зовсім поважною справою, і Німеччина в нормальні часи на нього рішучо запротестувала би. Однак тепер не є часи звичайні, і Гітлер мусить сховати московський закид брехні в кишеню.

Та так буде на тепер. Не значить це, що так буде й далі. Німеччина звісно не буде звертати далі уваги на московські ніжні лаби, але, як буде їй цього треба, буде по них далі ступати своїми важко кованими чобітьми. Можливо ще, що на якийсь час Німеччина й Росія почнуть знову йти нога в ногу. Але в світі якось не дуже то вірять, що вони будуть довго держати кроку. Ще може погодяться на Балкані, ще й може погодяться в передній Азії, але повна й тривала згода між Німеччиною й Росією можлива тоді, як вони спільними силами підруть до великих посідастей Британії й там кожна почне рвати стільки, скільки кожній треба. Колиб це не повелося, вони готові кинутися одна на одну й кожна старатися паювати свого союзника.

З УКРАЇНИ ЗАБУЖАНСЬКОЇ

(Надіслане з Праги).

Міста — Томашів, Грубешів, Холм, Володава, Красностав аж поплід Люблин — ці околиці від 1,000 літ були свідками невинної боротьби між поляками й українцями. Польський історик Шайноха написав колись розвідку про польщення Забужанської України, званої також Підляшшям і Холмщиною: „Як Русь польщила“. В тій розвідці спинається, як на типові приклади, на долі української шляхетської родини Верещинських, що була силою і хитрощами спольщена. Із цієї родини виїшов римо-католицький польський єпископ київський Йосип Верещинський, що енергійно вів колонізацію Наддніпрянщини в кінці 16. і в початку 17. віку. Забужанська Русь від давніх давен звалася Україною. Літопис згадує, що року 1215-го поляки (тоді їх у нас звали лише ляхами) захопили „Берестя, Угрівськ, Стопне, Колсів і всю Україну“ себто ту територію, що лежить на захід від ріки Буга. Коли підрісали сини князя Романа — Данило і Василько, то вони відбили від поляків Забужанську Україну. Тут Данило заснував город Холм, що був деякий час столицею Галицько-Волинської держави. Як прийшли татари, то в Забужанську Україну втекло дуже багато людей із східних українських земель. Але з упадком династії князів Романовичів упала й Галицько-Волинська держава. Від р. 1387 Забужанська Україна була при Польщі, як її складова частина. Навіть після третього розділу Польщі р. 1795, Забужанська Україна лишилася в складі Польщі, чи як герцогства Варшавського (за Наполеона I) чи то як частина Конгресової Польщі, утвореної рішенням Віденського Конгресу 1815 р. Навіть після польських повстань, коли р. 1863 був утворений „Привіслянський край“, Забужанську Україну царська влада лишила про Польщі.

Слід зазначити, що російська царська влада своєю політикою помосковлення та насильного нахвалення православія найбільше прислужилася походивши польщини в Забужанській Україні. Відомо, що на Забужанщині була уніятська церква. Московський уряд хотів уніятів силою повернути на православ'є. Законом 1875 р. зведено всіх уніятів за Бугом уважати за православних. Під страхом люди скорилися наказові, але багато з них цілих 30 літ тайно держалися греко-католицької

церкви. 1905 р. в Росії проголошено волю віри. Колиб на Забужанській Україні була вдержалася греко-католицька церква, то ці українці вернулися б до неї. Але царська Росія не могла терпіти у себе унії. Тому „упорстувачіє уніяти“ перейшли на латинство. Польське духовенство повело велічезну пропаганду між цими українцями і зробили їх не тільки римо-католиками, але й поляками. Так українці втратили до 120 тисяч людей, що перейшли на латинство і стали поляками.

За світової війни 1914 року „мудра“ російська команда старалася вигнати з рідного краю на схід якомога більше українців за Буга. Тисячі цих „біженців“ уже не вернулися в рідні села й міста, а на їх місце сіли поляки. За української влади 1918 р. Забужанщина трохи була віджила, але вже в кінці того року знов занували там поляки.

Польща завзялася за всяку ціну зробити з українців за Бугом поляків. Зліквідовано українські школи, людність українську стероризовано. Згідно з кличем — „хто римо-католик — той поляк“ — поведено безоглядну боротьбу проти православної церкви. Православне духовенство в Забужанській Україні було наставлене відомим ворогом українства єпископом Євлогієм: воно було московське або чисто московське і царське. Але приналежність до цієї церкви під Польщею робили межу між поляками й українцями. Тому поляки руйнували ту церкву двома способами: зовнішнім і внутрішнім. Замаки церкви, падали і висаджували динамітом у повітря православні святині, нищили образи, відбирали церкви і переміняли їх на польські костцольні і т. д. Другий спосіб — це спольщення православної церкви. З Варшави дано наказ, щоб у церквах православних служили мовою польською, щоб проповіді були польські і щоб священники в школах учили дітей православної релігії польською мовою. З жалем треба признати, що успіх польський у Забужанській Україні був дуже великий. Багато є сіл православних, у котрих мешканці вже говорять лише польською мовою. Це „православні поляки“ з такими „польськими“ прізвищами, як Семенюк, Лебедюк, Степанчук і т. д. Але в багатьох селах ця „польськість“ тільки зовнішня. Мужчини й жінки говорять „по польску“ лише

з чужими людьми, „з панамі“, але дома у себе між собою говорять „по нашому“. Отже мова українська там збереглася як „мова серця“, зокрема у дітей, що ще не ходили до польської школи.

В осени 1939 р. прийшла війна і катастрофа польської держави. Забужанську Україну перейшли тисячі польських вояків, що відступали на схід, і маси цивільних громадян. Люблин мав бути тимчасовим осідком польського уряду. Ще й досі згадують українці за Бугом той час і події, похитуючи головою. В страсі й трепеті переживали вони ті дні. Лютисть польська була звернена на українців („русифікація“). Українці були „винні“ за все: за війну, за поразки в війні, за бомбардування, за безладдя в польській державі. Одно гасло обідувало поляків: „Будемо різати русинів!“ Защо? По що? А от, аби здо-вольнити сніпчу злість! Ці зло-ва „різати русинів“ чули забужанські українці з уст польських вояків, урядників, ксьондзів... Приходив наприклад польський священник у хату: „Нех бендзе похвальони Єзус Христус!“ „На веки амен!“ — відповідає господариня. Ксьондз — оповідає нам селянка — просить у неї, щоб дозволити переночувати, і питає, чи може зварити трохи бараболі на вечерю. „Я добре заплачу“. Повечерявши, той ксьондз лягає спати, але перед молитвою каже, що „такий треба русинів різати“. Глип-путь потім на образи, пізнав православні ікони, збенгечився, але що робити? Не йтиж шукати іншої хати, в селі в кожному дворі повно людей-утичаків. Тільки що ксьондз пробіг-ліг спати, як у хату входить польський старшина з кіннотою. Каже, що йому треба „мусовно поноувати“. Госпо-диня веде його в ту хату, де лежить ксьондз. Хвацький кавалерист кричить, щоб ксьондз моментально йшов собі геть. Майже плачучи ксьондз одягається і йде з хати... „А грошей тих грошей, без ліку везли ті пани в автомобілях. За те, що ночували, добре платили. Великі пани були. Як відіждили, то дякували й казали: пам'ятайте, що у вас ночував граф або князь такий і такий“. Та недалеко ті пани забігли. Думали, що Росія буде їм помагати проти німців, аж тут Росія вдарила й собі на Польщу.

Поки німецьке військо наближалося до Буга, на Забужанську Україну прийшли полки червоної армії. На Забужанщині велася й раніше комуністична пропаганда і ширилося політичне москво-філство. Тепер ця хвиля піднялася найвище. Пішла чутка,

що теж і німці різатимуть українців, та що вернеться поляки. Отже почалося переселення забужанських українців слідом за большевицькою армією. Тікали дуже часто й заможні селяни, що мали по 50 і більше моргів поля. Пішли на схід, як казали „на роскочі“, з кінями, з возами, з ко-рами й волами, з дітьми й жінками. Та незабаром почали вертатися назад із советського раю. Худобу у них Москва повідбирала, пісдали їх на роботу — накладали буряки на вагони, — діти помирали від пошестей. І так вертав чоловік босий і голий, проклинаючи Росію і батюшку Сталіна... Більшість цих легковірних не вернулася. Кого піймали, того вислали в далекі сибірські краї, туди, де „Макар телят не ганяв“...

Також багато жидів з Забужанської України утекло за червоною армією. Багато з них теж поверталось назад. Не вернулися ремісники та люди вільних професій — лікарі, інженіри, тощо. Купці не мають що робити в Совет-тах. Іх послали на роботу на вугільних копальнях у До-нецькім басені. Проте йде на Забужанщині як і в Польщі, велика пропаганда за прилу-ченням до СССР. Ходять чу-тки, що, мовляв, польський за-кордонний уряд з Сікорським на чолі, переїхав із Франції в Росію, що там є 600 тисяч польського війська, що Мос-ква хоче, щоб була само-стійна Польща і т. д. Поляки в переважній більшості мірку-ють, що для них Росія не страшна. Мовляв, „москалі дурні“, і з ними собі дамо ра-ду. А там, мовляв, разом з москалями „виріжемо руси-нів“...

Взагалі, дивна і незрозумі-ла оця запекла польська нена-вист до українців. Коли те-пер на Забужанській Україні українська людність почала домагатися для себе рідної школи, то так є, що ті украї-нські школи є терном в оці для поляків. „Ту не било України і не бендзе“, — чути від по-ляків, і знов же загрози, що во-ни, як прийде слушний час, „виріжуть русинів“.

А проте робота культурна українська на Забужанській Україні йде вперед. Але підні-мається наш нарід власними силами і жертвами. Молодішкілля береться до рідної мови, до рідної пісні, до рід-ної книжки. Для старших тво-ряться вечірні курси, хори, чи-тальні. Бракує ще одностай-ного культурного проводу, а-ле й це буде згодом. Бракує підручників. Крім шкільни-цтва, треба також завести украї-нську мову в адміністрації та в церкві. В урядах панує мова польська з урядницьким пер-

соналом польським, всюди на-писи на урядах лише польсь-кі. В церкві православній ще живе москвофільський дух з часів єпископа Євлогія, був-шого варшавського митропо-лита Діоніза, що виховав ду-ховенство вороже до украї-нського руху. Ці польсько-москвофільські вірні слуги далі в церкві не визнають українсь-кої мови, служать церковно-славянською мовою з вимовою московською („Мірам Госпа-ду памолімска“), проповідують також по московському.

Що діється на схід від Бу-га? Є певні відомості, що по-над кордоном Москва має си-лу-силену війська, стоїть во-но по містах і по селах. У зв'язку з тим поширилися чу-тки, мовляв, Сталін вимагав для себе польської території в границях перед війною 1914 року. Видно, що така пропа-ганда приходить з того боку, навіть година вступу совет-ського війська на захід була призначена... На Волині та в Галичині йде систематичне винищення української мо-сковською владою українського сві-тового елементу. Тисячами вивозять людей у далекі землі московські, розлучають мужа з женою, брата з сестрою, батька від дітей відривають. Так розстріляно Олександра Сумневича, що був а україн-ської влади 1919 р. губерні-альним комісаром на Волині. А таких невинних смертей уже тисячі! З Галичини вивезено відомого лікаря д-ра Воевід-ку: його на Соловки, дружини на Сибір, а дітей у третє дале-ке місце. Большевики слінують до колективізації наших се-лян, непокірних карають смертю і вивозять, а з Мос-квовщини присилають мо-сковських бородачів у лича-ках. Навіть військо больше-вицьке не має порядних чобіт, бо халяви з полотна...

О. Забузький.

„ВІЛЬНА БУКОВИНА“

Так має зватися після пові-домлення „Ізвестій“ з 27. IX. літературно-мистецький аль-манах, що заявляється що три місяці в Чернівцях; до складу редакційної колегії має належати відома украї-нська письменниця Ольга Ко-билянська, народна постка Софія Костецька та інші. От-же вільну Буковину навіть на папері можна буде бачити лише чотири рази на рік. Шкода розуміється імені О. Кобилянської, але в украї-нсько-московських відносинах вона владно ніколи не визнавалася. Її високий вік ледви чи причиниться тепер до цього.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ I

(60)

— Та дещо чув, а якже...
— Ну, а чим скінчилася йо-го боротьба з панами? Теж чув?
— Чув, чому не чув... Пога-но скінчилася.
— А чому?
— Таж тому, мабуть, що потуга панська була далеко більша. А ще, кажуть... згоди не було між нашими.
— Отже. Боротися, пане-брате, з панами — це не пуста діло, як може кожному здаєть-ся, тому й гетьман наш, памя-таючи долю Наливайка й Ло-боди, варується покійою ста-ти на цей шлях і воліє вичіку-вати... Щоб побороти панів, для цього треба всім по всій Україні одностайне стати, інакше скінчиться так, як і в Наливайка, й наступити ще гірше безправ'я й гніт.
— Та самож це не станеть-

ся, а мусить хтось почати?
— До цього прийде, Жбу-рляю, я глибоко в це вірю, а-ле коли — ніхто не знає по-кищо.
Хмель глибоко замислився на хвилю, а потім, стенов-шись, додав:
— Так, прийде... І ми ще, Жбурляю, доживем до цього.
З розмови цієї побачив Павло, що не його самого по-сіла ця дума, що вона носить-ся в повітрі, зріє, набирає си-ли й розгону, і вельми вті-шився.
Шодалі Дніпро ставав усе ширший та ширший. Супро-поджені криком чайок, бист-ро линули запорозькі байда-ки мерехтливими на сонці хвилями, й не один із козаків, особливо з новиків, що не збайдужів іще в обставинах суворого січового життя до

краси, цілими годинами ви-стоював, спершись ногою на облявок свого байдака, й не міг очей відірвати від величю видою. Тікали назад мінливі смарагдові бе-реги з плавнями, лісами, чага-рями; піскуваті просереді, мі-лизи-острови; мрійливі саги з нахиленими над ними веле-тенськими вербами та осоко-рами; широкі, як озера, ли-скачі на сонці, затокі, вкриті табунами всякої дикої птиці; зелені острови — і ніде-ніде ані людини, ні людського жи-тла...
А сонечко котилося все вгору, вгору...
ХV.

Не зупинялися ніде і вночі, тому вже другого дня надве-чі опинилися в широкому, як море, гірлі Дніпра.

Із того, що на бородатому обличчі рухливого неспу-щого гетьмана весь останній час грала весела ухмилка за-доволення, Павло догадува-вся, що все йшло добре, що гетьман певен у собі і в това-ристві й повен надії на ща-сливий кінець своєї великої справи. Він говорив із стар-шиною більше, ніж звичайно,

й навіть жартував, а на вече-рю звелів роздати братчикам по доброму михайлику око-витої, без якої й у найважли-віших походах не обходило-ся в харчових запасах.
— Бачу, що все гаразд, — звернувся Павло до Хмеля, коли той відійшов від Сагай-данного по якійсь короткій розмові, — гетьман веселий, а за ним і товариство повеселі-шало.

Гетьман задоволений, що все йде так, як він собі розраховував іще на Січі, — відповів Хмель. — Річ у тому, що незабаром із лівого боку почутись Прогної — озера силні, а на тих озерах завжди вештається багачко всякого чужого люду коло сильного промислу... Невигідно нам, щоб нас бачив хто з берега й порухував потугу нашу, тому гетьман і важив на те, щоб проминути цей беріг уночі: зустрінемо кого на воді — потопимо, а з берега вночі ні-хто не побачить і не почує. Вранці, як сонечко підійметь-ся геть-геть, будемо коло Оча-кова, де стоїть більш, як п'ят-нацять, каторг і велика сила сандалів із турецьким вій-

ськом. Сонце буде туркам просто в вічі, й нас вони за-приміять тоді тільки, коли вже пізно буде...

Хмель поглянув на захід сонця.
— І година сприяє нам, — промовив задоволено, — ра-нок буде напрочуд гарний, а сонце сліпуче сяятиме. Легка рука в батька гетьмана...

Покмітивши велічезну заці-кавленість у Павловича очах, він поспішав його панібрат-ськи по плечі й засміявся.

— Вчись, Жбурляю: досвід на війні не менше важить, ніж зброя. В дурного ватага ги-нуть тисячі там, де в розумно-го горстка звияється.

Те, що відбувалося на чіль-ному байдаку, через ближчі до нього передавалося далі, й шоб нас бачив хто з берега й порухував потугу нашу, тому гетьман і важив на те, щоб проминути цей беріг уночі: зустрінемо кого на воді — потопимо, а з берега вночі ні-хто не побачить і не почує. Вранці, як сонечко підійметь-ся геть-геть, будемо коло Оча-кова, де стоїть більш, як п'ят-нацять, каторг і велика сила сандалів із турецьким вій-

як він буде бити невірних на славу козацтва й собі, й не припинять навіть, що й його може спіткати така сама доля, а коли хто з розважніших у-сеж такі хоч жартом нагаду-вав про „кирпату“, то на це був або поглум із неї, або зу-хвале — „ат! раз мати роди-ла, раз і помирати...“ Бажан-ня влитися хмелем бою, пора-ювати його шалом, захити лицарської честі й слави було в кожному з козаків могутні-ше за чуття смерті; а на тім світі всякому, кому судилося полягати в бою, уготовано пи-сьме місце в раю. В цій мірі вони, вірні, мало чим відріж-нялися від невірних.

Лягана літня ніч спустила-ся на широкий, як море, ли-ман Дніпра-Славути й розси-пала небом зорі, ніби прибра-лася в свої найкостовніші шати. Та ніхто з козаків на те не зважав, або занятий коло-опачин, або дрімаючи під но-манітний плюск весел. Ли-ше неспокійний, негваваючий гетьман знав ціну самоцвітам небесним. Винозорим оком прозирає він п'їм над ти-хим лоном води і, кидаючи зчаста погляд угору на зорі,

напівголосно й коротко давав наказ стерничому. Він сам, ні-кому не довіряв, бо сам за все й відповідав. Гасло було: ані люлечки й тихо, ані чичирк до світанку!... І все завмерло на байдаках...

(Дальше буде).

САЛЮТУВАННЯ ПРАПОРУ В КАНАДІ

Едомонтонські шкільні тро-стісі рішили на своїм мітин-гу 24. вересня, що ніякі діти в едомонтонських публичних школах не будуть звільнені від салютування перед канадй-ським державним прапором. Сталося це на підставі вше-ку шкільної радної пані Рос, щоб уневажнити давнішу ухва-лу шкільної ради, що звільня-ла від салютування прапору тих дітей, яких родичі про-тивляться виконувати з ре-лігійних мотивів. Тростісі при-няли висок пані Рос одного-досно і тому тепер від салю-тування прапору ніяких дітей не будеться звільняти.

3 ДНІ

ГАЗЕТНІ ОКРУХИ.

Читаємо в одній українській газеті таке:

„Ніде на світі так не буває, щоб християне, зібравшись на свято Різдва Христового, ганьбили Христа й славословили Ірода. В українців же на національних святах нераз трапляється, що промовці ганьблять якраз тих, хто витворив ті події, які вони святкують.

„В певній групі, наприклад, стало вже модою ляяти на національних святах соціалістів. Тимчасом хто створив листопадний переворот? Радикал Вітовський, разом з іншою радикальною молоддю. Хто складав і опублікував універсал про самостійність України? Соціалісти під проводом Грушевського. Хто розпочав війну з советською Москвою за самостійність України? Соціалісти. Хто був у першому Студентському Кур'єрі, що поляг під Крутами? Соціалісти, бо весь кур'єр створений був партією соціалістсько-революціонерів. З кого складався Трудовий Конгрес України? Переважно з соціалістів. Чи Франко не сидів у в'язниці за приналежність до соціалістів? Чи Драгоманов не був основоположником українського соціалізму?“

ЗАВЕЛИКИ ПРЕТЕНСІ.

Твердити, що галицький листопадний зрив створив радикал Вітовський разом з радикальною молоддю, виключаючи від участі в тім зриві інші українські групи й течії — це незгідне з правдою. Листопадний зрив в першу чергу викликала Українська Національна Рада, створена 18 жовтня 1918 р. на українських землях під австрійською зашануванням. До цієї ради входили по трьох представників з кожної української партії, а також всі українські посли до австрійського парламенту й до місцевих соймів. Соціалісти були в ній в меншості. Першим президентом цієї Ради був Кость Левинський, другим Євген Петрушевич. Оба не були соціалістами. Полк Вітовський входив у перший уряд ЗУНР, зложений Радою, як секретар війни. Українська молодь йшла до боротьби на зазив Вітовського не тому, що він був соціалістом, тільки тому, що він був один з керівників українського повстання і українських збройних сил. Величезна більшість воєнків української армії навіть не знала, що він радикал чи соціаліст.

Подібно можна сказати про бій під Крутами. Студентський кур'єр творили молоді люди, виключно самі соціалісти підняли боротьбу з Москвою і проголосили самостійну українську державу. Боротьбу з Москвою, в той час соціалістичною, підняли українці не в ім'я соціалістичних засад, тільки в ім'я чисто національних. Що дехто з українських провідників називав себе соціалістом, не минало справи. Діло було не в назві, тільки в переконаннях.

Засади інтернаціонального соціалізму там де вони проявлялися, були прикрою перешкодою в розвою української національної революції. Щоб підняти збройний опір Москві, треба було ті засади перед побороювати. Багато мовними свідками є три універсали, що попереджують четвертий, самостійницький.

„ЗАМОЛОДУ СОЦІАЛІСТ“.

Правдою є, що перед попередньою війною слово „соціалізм“ на українських землях, і по інших краях, мало свого роду приману. Чимало людей, головню зперед молоді, захоплювалося тим словом, не входячи в його суть. Вони надіялись у соціалізмі знайти розв'язку українського національного поневолення. На Великій Україні тоді навіть жартом говорили: „Коли за молоді не соціаліст, на старість дрянй“. Вже ця приповідка пояснює, що молоді захоплювалися тим інтернаціоналізмом, по своїм наставленні матеріалістичним соціалізмом, виключно з ідеалістичних мотивів. Старіючись багато тих „соціалістів“ викинувалися со свого „соціалізму“.

Колиж, одначе, хтось хоче нині приписувати такі величезні заслуги тим українським „соціалістам“, то вже повинен до них зачислити і С. Петлюру і Дмитра Донцова та інших. Оба названі були діяльними членами РУП і УСДП.

РОЗБІЖНОСТІ В СОЦІАЛІЗМІ.

Порівняння, що ніхто з християн не ганьбить Христа, та не славословить Ірода, зовсім доцільне. Християни дійсно не мають ні дрібних сумнівів, що до науки Христа. Зате мають сумнів щодо роботи соціалістів такі самі соціалісти. Ось що пише соціаліст П. Феденко в Українській Загальній Енциклопедії, том 3, ст. 739:

„До соціалістичної групи належать: а) українські соціалісти — демократи... б) організація УПСР, яка на еміграції розбилася ще 1921 р. на ворожі між собою групи: група М. Грушевського (Відень), група М. Шаповала (Прага), група М. Залізняка — М. Ковалевського (Відень). Перші дві групи стояли на радянській платформі. До свого розлому організація УПСР видавала у Відні журнал „Боротьба — поборова“; 1924 Грушевський із своїми прихильниками вернувся на Україну; група М. Шаповала ввійшла 1923 у співробітництво з гуртком українських комуністів під проводом В. Винниченка й видавала під редакцією Винниченка і Шаповала місячник „Нова Україна“ в Берліні та Празі (1923—25), що поборював УНР та большевиків“.

ТУТ НЕ ВИННА „ПЕВНА ГРУПА“.

Ось таке говорить соціаліст про соціалістів. Колиж вони самі між собою борються та взаємно осуджують свою роботу, як тоді вимагали від інших такої однозвучної пошани для себе, яку мають християни до Христа? Коли самі соціалісти ворогують між собою і себе взаємно критикують, нащо тоді звалювати вину на „певну групу“? На нашу думку шкідливо є похваляти все з компатами, що зробили соціалісти. Кожний їх учинок треба окремо розібрати і хвалити лише те, що дійсно заслугоує на похвалу. А помилки, головню ті, що до нині ваготять на нашій життєвій, такі треба осуджувати.

У ВСЯКИХ СПРАВАХ ГРОМАДЯНСТВА

просить тих, хто живуть у Нью-Йорку, вдатися до Common Council for American Unity (FLIS) 222-4th Ave. New York City

— або до International Institute, 341 E. 17th St., New York City

Тих, хто живуть поза Нью-Йорком, радимо відноситися в таких справах до „Комон Кавісін“.

До тих організацій можна відноситися з повним довіром, бо вони мають людей, які ці справи докладно знають, а крім того вони певно будуть трактувати справи зовсім доцільно.

УВАГА! — НЬЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ! — УВАГА!
ВІДДІЛ 204. У. Н. СОЮЗУ в Нью Йорку, Н. Й.
з нагоди свого 15-літнього існування

ЮВІЛЕЙНЕ СВЯТО-БЕНКЕТ

ПОЛУЧЕНЕ З КОНЦЕРТОМ І БАЛЕМ

В НЕДІЛЮ, 20. ЖОВТНЯ 1940, В BEETHOVEN HALL, 210-14 E. 5TH ST., N.Y.C.

ВСТУП НА КОНЦЕРТ, БАЛЬ І БЕНКЕТ ПОЛУЧЕННЯ З ВЕЧЕРЕЮ ВІНОСИТЬ \$2.50.

Вступ лише на Концерт і Баль 40 ц., з податковим додатком.

Початок Концерту точно в годині 6. вечором. — Потім Баль і Бенкет.

На цей ювілей запрошуються всіх українців, всі парохії, товариства, клуби, відділи У. Н. Союзу й інші відділи допомогливі організації.

ПРОГРАМА: На концерті виступить ювілейну промову Д-Р Л. МИШУГА, а в англійській мові на П. ПАВЛИНА РІЗНИК. Реферат про діяльність 204 відділу виступить М. БЛИЗНАК. Сольо-сті і виконають: панна СТЕПАНІЯ ТУРАШ, ПЕТРО ОРДИНСЬКИЙ. Хорові точки виконає хор „Думка“ під проводом п. Ю. КИРИЧЕНКА. П'яновий супровід — пані О. ЛЯХОВИЧ.

Уряд 204. відділу УНС.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Прикладний ювілей.

Дня 5. жовтня сини громадян Василя і Параскевії Плюти справили їм 25-літню річницю їх подружнього життя.

Як звичайно запросили близьких знайомих. Усе було приготоване якнайкраще, щоб гідно прийняти гостей. Як гості зійшлися і засіли за столом, почалися промови і желання ювілянтам.

З промовців гром. П. Ковтун підніс, щоб з нагоди ювілею згадати і за деякі наші народні справи. Між іншим зазначив, що Конгресовий Комітет хоче заарекордувати пісні, котрі були відспівані на концерті підчас конгресу у Вашингтоні, під управою професора А. Кошиця. Казав, що громадянство буде на ту ціль складати жертви, і гарно буде, коли тепер зложать на ту ціль жертву гості в честь ювілянтів. Ювіляти і гості прийняли цей заклик з задоволенням і аложили від себе такі жертви:

Василь і Параскевія Плюта \$5; по \$1: П. Ковтун, В. Бойко, Н. Кучмій, Н. Магомета, В. Іванців, В. Гуряньський, Д. Братусь; по 50 ц.: С. Шимчин, І. Яницький, І. Бардасевський; по 25 ц.: С. Гергега, Н. Сендунь, С. Матвійшин, М. Джума, І. Гродзіцький, Н. Онуфрік. Разом зібрано \$15, котрі доручено заслати згадану збірку на призначену ціль на руки касієра Конгресового Комітету. Відтак наступали дальші желання враз з ширкою і милою товариською забавою.

Присутній.

ШКАГО, ІЛЛ.

Жертвувати, щоб творити власну силу.

Заким критикувати другого, зверни увагу перше сам на себе. Ось такого переконання є секретар Укр. Америк. Клубу в Елмвуд Парку гром. Андрій Мидзак, що є теж членом 47. від. ОДВУ.

Не зважаючи на всякі перепони, не так вже чужих, але й своїх слободухів, згаданий громадянин іде з хати до хати і збирає на народні потреби, бо вірить, що наша сила в нас самих. По таких відвідинах вдалося йому пізнати тих, що втратили віру в свої власні сили, слухаючи підшептів московських ступайок.

І так зібрав на лісту \$15, з чого призначено \$10 на Українське Інформативне Бюро в Вашингтоні, а \$5 на оборону українського доброго імені в Америці.

Жертви зложили: М. Риза \$2.50, Андрій Мидзак \$2.25, Дмитро Медзак і М. Гуцуляк по \$2; а по \$1: Дмитро Гой, Олекса Ярема і Іван Мидзак; по 50 ц.: М. Якович, О. Мегас, П. Гамада, М. Білянський і Н. Н.; по 25 ц.: К. Смал, М. Боруцький і О. Гузар.

М. Риза.

ПРО КАСТИ В ІНДІЇ

Почуття національної єдності, цей найкращий вивіт сучасної суспільності, не всім народам світу однаково знане. Треба було праці довгих віків, поки з багатьох племен, н. пр., повстав один німецький народ. Та не ліпше воно було з італійцями, чи французами, чи старовинними греками. Та все це ніщо в порівнянні з відносинами, які панують з цього погляду в Індії.

Непоборною перепоною, щоб зціпити 320 мільонів індійців у один свідомий своєї національної єдності нарід, є, попри дев'ять різних їх вір, що й те, що вони діляться на більше, ніж 3,000 найрізніших суспільних груп, так зв. каст, які стисло одна від одної відокремлені.

Безконечне число окремих індійських каст виводять їх святі книги з первісних чотирьох, які мали повстати з тіла їх бога Брагми, і то: „брагмани“ або священики з його голови, „раджпути“ або воєводи — з його плечей, „вайшйи“ або купці — з його тулуба, а „шудри“ або невольники — з його ніг. За цими святими книгами члени перших трьох каст є „двіччаро-джені“, тимто вони мають право підперізуватися святым шнуром, а брагмани є навіть „богами землі“. Зате „шудри“ — вроджені слуги вищих каст, і на це, мовляв, не ма вже ніякої ради. Хтоб учив їх святого письма, той піде до пекла, бо лише членам інших каст можна читати та вчитися святого письма.

У кожній із цих чотирьох головних каст є ще сотні дрібніших. Ріжниця між ними повстала, наприклад, із того, що одні орють одним волом, другі — двома, одні миються лівою рукою, другі — правою. Усі вони, згідно з індійським божим законом, строго відмежовуються одні від одних, а провини в цьому напрямі числяться за найтяжчі гріхи.

Прикметне для строгої кастової окремішності в Індії є те, що члени поодиноких каст не сміють разом їсти, ані одні другим варити страву, ані навіть жити під одним дахом. Та вже найбільшим гріхом є — приналежним однієї касті женитися з приналежними до другої. Ті, що закладають таке „мішане“ подружжя, належать від хвилни, коли одружаться, до найбільш погордженої з усіх каст, до тих, що їх навіть доторкнутися не можна, до — паріїв. Та до цих нещасних попадають і ті, що відважилися їсти коров'яче м'ясо, бо корови у Індії святі, як у країні Сіам святі, н. пр., слони, а у старовинних єгиптян святим був чорний бик із білою плямою на чолі, „апіс“.

Сумна доля чекає такого виклишеного з каст та всю його родичів. Жадна інша каста його не прийме, він не мо-

же дістати жадної почесної роботи, а його донька не найде собі ніколи жениха. Він і всі його потомки стають паріями.

При менших провинях старшина касті скикує суд і суворо судить винуватця. Він мусить платити грошеву кару, ходити до різних храмів та приносити жертви святым коровам, і нарешті, як найпевніший спосіб, щоб очиститися від „проступку“, вилити мішанину, що зладжена з відходів святої корови. Взагалі в індійському місті Бенарес можна не раз бачити паріїв, як біжать за святими коровами, збирають у жмені їх сечу (моч) і натирають собі нею обличчя, а то й ціле тіло, — щасливі, що їм удалося, може відкопувати частину своїх провин.

І та корова — свята тварина, так осел між звір'ятами є тим, чим між людьми нечистий парія. Коли хто вб'є осла перед хатою індійця, то той мусить й як-стій покинути, ще заки застигне осл'я кров, а то він і вся його родина стають паріями.

Коли хто парія доторкнеться, з ним заговорить, напетсь його води, або з такої криничі, що парія викопає, коли хто їсть страву, одні парія диткувсь, чи хоч здекакої віддали на неї поглянувшись, той мусить негайно піддатися обрядові основного очищення.

Християни, мусулмани, буддисти та взагалі всі інновірці в очах брагмана теж є парії. Це тому, що всі вони їдять волове м'ясо, правдиві брагмани беруть усім за зле навіть те, що в них підоснови з волової шкіри...

У південній Індії, коли парія зближується до шляху, мусить оком зм'янути віддал від нього. Коли вона менша ніж 200 кроків, він мусить покласти на землю зелений листок та об'явити його купкою піску. Це на знак, що „недоторкальний“ є так близько, що може занежити своєю присутністю члена вищої касті. І коли хто випадково надійде тою самою дорогою, погляне на листок і зараз кричить на нещасного парія, щоб утік. І бідний парія мусить як-стій утікати. А як уже підб'їжить досить далеко, кличе: „Я вже завда-“

леки більше, ніж на 200 кроків, будь ласка проходите!“

Коли „шудра“ стріне брагмана на дорозі, мусить кинутися перед ним на коліна з осликом „достойний пане!“ Брагман кладе йому ногу на карк і відповідає „благословлю тебе!“

Хоч що-року в якійсь частині Індії є голод, який забирає багато людей на той світ, член вищої касті ніколи не візьме води на своє високе поле із криниці парія. Брагмани, чи раджпуты, що гинуть з голоду, все викине страву як занежити, коли на неї впаде хочби лише тинь парія, що повз проходить.

У деяких околицях Індії бідні парії сміють ставити собі хати лише здалека від міст і сіл, у тяжко доступних місцях. До міста, чи до села вільно їм заходити лише в саме полудне, коли проміння сонця паде прямою, а то вранці, чи ввечір тинь парія може впасти на чийо хату й її „поганити“, „запачистити“...

(Кінець буде).

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 11. жовтня 1940. р. померла в Дітроїті, Міш., покоротій а тяжкій нездуз членка Тов. У. Н. С. Відділу 292,

ОСИПА ЗАПОТІЧНА,

жена бувшого доволітного пресидіяка відділу.

Залишила в смутку мужа Дмитра, два сини: Володимира й Михайла та дочку Марію (Володимир і Марія замуляні). Всі діти та внуки в Союзі.

Покійна походила з Познанщини, Німеччина. Родилася 1889. Прожила 52 роки.

Похорон відбувся 14. жовтня 1940. з української католицької церкви св. Івана Хрестителя, при співучасті родичів членів відділу та знайомих.

Хай прибрано земля Вашингтона буде їй пером!

Петро Кізел, секр.

У дуже гарячий день повітря не є таке густе як у холодний.

УВАГА! ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

АМЕРИКАНСЬКИЙ-УКР. ГОРОЖАНСЬКИЙ КЛУБ

— уряджує —

ВЕСЕЛУ ЗАБАВУ

получену з музикою і всілякими несподіванками,

В НЕДІЛЮ, 20. ЖОВТНЯ (ОCTOBER 20, 1940)

НА САЛІ 422 WARWICK AVE. WARWICK, R. I.

ПОЧАТОК У ГОД. 2. ПОПОЛУДНІ.

Вступ вільний.

За добру й веселу забаву ручить Комітет.

УВАГА! УКРАЇНЦІ МІСТА НЬЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦІ!

КОМІТЕТ УКР. ПРАВ. ЦЕРКВИ, ПРИ 14. ВУЛИЦІ В НЬЮ ЙОРКУ,

— влаштовує —

ОСІННЮ ЗАБАВУ З ТАНЦЯМИ

В СУБОТУ, 19. ЖОВТНЯ (OCTOBER 19, 1940)

В ВЛАСНІЙ САЛІ, 334 1st 14. ВУЛ. НЬЮ ЙОРК МІСТО.

ПОЧАТОК 6:30 ВЕЧЕРОМ. ВСТУП тільки 40 центів.

МУЗИКА ПЕРШОЯДНА

Комітет Укр. Прав. Громади запрошує все Українське Громадянство на цю забаву, де кожний матиме нагоду гарно забавитися. Сподіємося, як завжди, так й нині разом, що ви прийдете самі зі знайомими та приятелями численно.

За гарну й мила забаву ручить

КОМІТЕТ.

НОВОЗОРГАНІЗОВАНИЙ УКР. НАРОДНИЙ ТЕАТР І УКРАЇНСЬКА ДРАМАТИЧНА СТУДІЯ

ставить в околиці Нью Йорку народню драму з гуцульського життя п. з.

„ДОВБУШ“

після Ю. Федьковича

Музику написав М. О. Гайворонський.

Оригінальні гуцульські пісні, танці і стрі.

Режисер — Мих. Скоробогач.

ДЖЕРЗІ СІТІ — В неділю, 27. жовтня

(OCT.) 1940, в UKRAINIAN NATIONAL HOME,

181-183 FLEET ST., JERSEY CITY, N. J.

ФІЛАДЕЛЬФІЯ — В суботу, 7. грудня (DEC.)

1940, в UKRAINIAN NATIONAL HOME, 849 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

ВСТУП 50 і 75 центів і текс.

ПОЧАТОК у годині 8. вечором.

Громади, котрі хотіли бачити в себе „Довбуша“ або яку іншу штуку, просимо голоситися до Студії М. Скоробогача, 65 E. 7th ST., NEW YORK CITY. Tel.: GR 3-6260.

244

ФУТРА-МИХАЙЛА ТУРАНСЬКОГО

ВИРОБЛЕНІ У ВЛАСНІЙ
ФАБРИЦІ

Buy your Furs with confidence
In business for 20 years

The finest collection of 1941 FUR
FASHIONS made up of FRESH PELTS
selected by our experts

Featuring the FINEST in FUR COATS
in the new swing back and soft draped
lines or the smart fitted models.

All COATS made up in OUR OWN establishment
to YOUR individual measurements

A COAT for EVERY WOMAN and for EVERY
BUDGET. Come in and convince yourself of
our values.

WE ARE NOT affiliated with any other branches
The below address is our ONLY location
DO NOT be misled by OTHER advertisements

MICHAEL TURANSKY

350 - 7TH AVENUE

NEW YORK, N. Y.

Thursday till 8 P.M.

Between 29 & 30 Sts. 16th Floor

from 9 to 6 P.M.

Lackawanna 4-0973

Saturday till 5 P.M.

ФАРМИ
НА
ПРОДАЖ

УКРАЇНЦІ! Купуйте фарми через
українського агента, котрий має дов-
гу практику і розуміється на фар-
мах! І купуйте коло Ringoes, або
Flemington, N. J., де є великий Мар-
кет, де можна продати всі фермер-
ські продукти за добру ціну. Також
фарми є тут дуже урожайні, покочені
тільки 50 миль від Нью Йорку. Пи-
шіть по листу.

"ТРОКІНГ" ФАРМА, 114 акрів, 14
лісів і потік, 3 коні, корова, 800
курей, машини, 6-кімнатна хата, елек-
трика. Ціна \$6,500. Готівкою \$2,500.
145-АКРОВА ФАРМА, 15 корів, 6
алінок, добрі коні, трактор і вся ін-
ша машинерія, нова барна, й другі
будинки, 8 кімнат, всеїмпримент,
два потоки, два жерела, 20 акрів
лісів, 200 курей, на добрій дорозі.
Ціна за все \$12,000.

12½ АКРІВ, добра земля, великі
курники, 500 курей, кінь, корова, 8
кімнат хата, вода, електрика по всіх
будинках. Ціна \$7,000.

3 АКРИ, 7 кімнат, вода, електрика
в хаті, гарні дерева коло хати, на
добрій дорозі. Ціна \$2,500.

4 АКРИ на Гайвей, два курники,
125 футів довгі, жерело, газ і елек-
трика, на Гайвей. Ціна \$1,500.

MICHAEL GELLNER
RINGOES, N. J.

БІЗНЕСОВІ НАГОДИ

На продаж ГРОСЕРІЯ І ДЕЛІКА-
ТЕСЕН. Великий склад, мешкання.
Відповідний бізнес. Продається де-
шево з причини виїзду. J. Tanski, 17
St. Marks Place, New York City.

Даром пробка МІЛЕРТОН LAXATIVE

Тепер є небувала нагода для
всіх, що терплять на недомагання
шлунка й випробували коштовні
ліки й зела, а не нашли полегші.
Тим усім поручуємо спробувати
даром Зела Милертона, котрих не
запарюється ні вариться, а спожи-
вається в натуральній формі. По
вжитті пробки переконаєтеся, як
скучно діляють в недомаганнях
таких, як кваси шлунка, гази, не-
стравність, запір, брак апетиту,
біль голови й інші недомагання,
котрі походять зо злого травле-
ння. Щоби переконатися, пишіть по
пробку.

Спеціальна Оферта по знижених цінах.

1 Package Millerton	.75
2 " "	1.25
3 " "	1.75
6 " "	3.00

Пітайте за зйялям Милертон у
вашій сусідній аптеці, а як там
його не мають, то пишіть до:
J. S. MILLER, Inc., Dept. U.,
P. O. Box 628, Newark, N. J.

Single package not sent C.O.D.
Small postage stamps acceptable.
Ці ціни важливі лише при замовлен-
ні просто з головного офісу.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВІЛКЕС-БАРРІ, ПА. — Місячні збо-
ри Бр. св. О. Ніколая, від. 99, від-
будуться в неділю, 20. жовтня, зараз
по Ст. Божій, в галі церковній.
Обов'язком кожного члена бути при-
йняним на зборах, бо є важкий спра-
ви до полагодження. Також напо-
минається довгуючих членів, щоб
заплатили свою місячну вкладку, бо
в протинний разі будуть суспендо-
вані. — Т. Шпур, пред.; В. Валігун,
кас. П. Герман, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. — Місячні збори
св. Кирила й Методія, від. 86, від-
будуться в неділю, 20. жовтня, після
Ст. Божої, де звичайно. Взявтеся
усіх членів прийти на збори, як
рівнож наминається задовжених
членів, щоб до кінця цього року зпла-
тили всі довги. — Секретар.

ГЕРІЗЛЕТОН, ПА. — Звичайні збо-
ри Бр. св. Арх. Михайла, від. 85,
відбудуться в неділю, 20. жовтня,
в Юній Гол, в 1. год. пополудні.
Члени обов'язані прийти завше на
на збори, не лиш тоді, як членові
треба помочи. Довгуючі мають ви-
ринати свої довги, щоб потім не
нарікали на братство, жби трапило-
ся яке нещастя, а братство відмо-
вило. — За уря: Пінулад, пред.;
М. Подивка, кас.; О. Костюк, секр.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
НА ФІЛДЕЛЬФІО
І ОКОЛИЦЮ

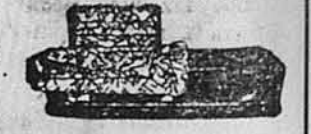
МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

СЕМЕН П. КАНА
Український
ПОГРЕБНИК
Цілий
похорон
навіть за
\$150
433 STATE ST.,
PERTH AMBOY, N.J.
Phone: P.A. 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Обслуга шпир і теста.
Main Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.,
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347
Branch Office (Філія):
969 SOUTH BROAD ST.,
TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8538

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребми по ціні як
нижчий як \$150
Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th St., NEW YORK CITY
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ
В БРОНКСІ, БРОУКЛІНІ, НЬЮ
ЙОРКУ І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Malrose 5-6577

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до
12. Ввечір від 6 до 8, а в неділі
рано від 10 до 12.

ТАРЗАН, ч. 132. Присяга "За ліма".

KEYDO SOUGHT OUT THE ELEPHANT
HERDS. HE SHOT ARROWS AMONG THEM
---ARROWS FROM WHICH HE HAD
BROKEN THE POINTS.

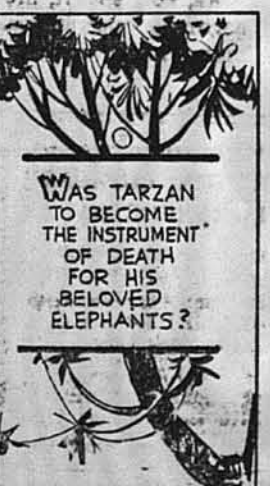
THEY
STAMPEDED AND
TOOK REFUGE
IN THE SECRET
PLACES WHERE
NO MAN BUT
TARZAN HAD
SEEN THEM.

ALL DAY THE HUNTERS LOOKED FOR
THE HUGE TUSKERS---IN VAIN. ZALIM
FLEW INTO A RAGE.

"I'LL MAKE TARZAN HIM-
SELF LEAD US TO THE
BEASTS!" ZALIM YOWED.

WAS TARZAN
TO BECOME
THE INSTRUMENT
OF DEATH
FOR HIS
BELOVED
ELEPHANTS?

Кейдо віднайшов табун сло-
нів. Він почав стріляти між
них стрілами, але такими, я-
ким передтим повідламував
гострі кінці.

Слони сплюснулися і поча-
ли бігти до сховку, про який
ніхто крім Тарзана не знав.

Цілий день шукали за сло-
нами ловці Заліма. Але надар-
мо. Залім попав у великий
гнів.

"Я змушу Тарзана провади-
ти нас до слонів", запряг-
нув в середині Залім.